

Social eksklusion af romaer i Bulgarien

Af: Antoniya Stoycheva, M. Sc. i Globale studier

Når man taler om romaer tænker man sandsynligvis på billeder af husvogne, harmonikamusik og smukke piger med langt sort hår og farverigt tøj, der danser rundt om store lejrballer. Men virkeligheden er i dag meget anderledes end det billede, vi forestiller os: fattige, udstødte og marginaliserede romaer, der lever i slumområder, karakteriseret ved elendige boligforhold.

Der skønnes at være mellem 10 og 12 millioner romaer i hele EU idag. Det gør romaerne til den største etniske minoritet i Europa¹. Antallet svarer til indbyggertallet i et mellemstort medlemsland af EU som Belgien eller Grækenland.

På trods af dette store antal ved de fleste meget lidt om romaer. Og den herskende befolknings opfattelse af romaer er normalt fuld af negative fordomme og billeder.

Romaerne har boet i Europa i ca. 7 århundreder, og det er stadigvæk ikke lykkedes dem at blive en del af flertalsbefolkningen. Desuden har de ofte været udsat for fjendtlig, og åbenlys diskriminerende adfærd og politik².

Romaer i Bulgarien

Romaerne har traditionelt været den næststørste minoritetsgruppe i Bulgarien. Efter folketællingen 1. Februar 2011 skønnes det samlede antal romaer at være 325.343. I hele Bulgarien er der 7.364.570 mennesker, så romaerne udgør 4,9%.

Roma minoriteten har en særlig livsstil og kultur og nyder egne værdier og traditioner, som ikke altid passer sammen med love og regler i det land, de lever i. Ligesom i andre lande, er romaerne i Bulgarien ikke en homogen befolkningsgruppe, men består af forskellige roma grupper med forskellige dialekter af Romani sproget, og med forskellige traditioner og med forskelle i graden af integration og assimilation³.

Romaernes love og skikke vil oftest være i modsætning til love og skikke i det land, de lever i, og overtræde værtslandets egne love, og derfor stå i modsætning til integrationsbegrebet⁴. Ofte er det traditioner og vaner, der udgør forhindringer for, at romaerne kan deltage tilstrækkeligt i majoritetssamfundet. Romaernes traditioner har virket som en regulator, der har begrænset romaernes samvær med folk uden for romasamfundet, og har således ledt til adskillelse og fremmedgørelse fra andre samfund.

Historien er fuld af eksempler på undertrykkelse af romaerne. De bulgarske romaer har været vidne til en lang historie af ekstrem fattigdom og lidelse. Under 2. Verdenskrig blev romaernes tilladelse til at flytte og deres brug af offentlige ydelser begrænset⁵. Desuden blev størstedelen af romabefolkningen udsat for tvangsarbejde: høst, konstruktion af veje m.v.

Romaerne havde ikke lov til at bruge deres sprog eller til at udvikle deres egen kultur. Omrejsende romagrupper blev tvunget til at slå sig ned og bo fast så hurtigt som muligt⁵. Begrundelsen for de fleste undertrykkende love og tiltag var at integrere romaerne i det almindelige samfund - det samfund, der havde behandlet dem så dårligt og derved formentlig havde gjort dem mindre villige til at integrere sig.

Stereotyper og afstandtagen mod romaerne i Bulgarien

Flertallet i det bulgarske samfund har fortsat en negativ holdning til romaer. Studier har vist, at ved siden af de positive opfattelser af romaer, har negative stereotyper spillet en vigtig rolle for deres image. Romaernes nuværende situation i Bulgarien er et eksempel på, hvordan stereotyper og negative fordomme kan resultere i et segregeret samfund⁶.

Det bulgarske samfund har stadigvæk dybt forankrede racemæssige stereotyper, der er skyld i opretholdelsen af betydelig social afstand fra de fleste af de etniske mindretal.

Lovgivning og rammer for integration af romaer

I forbindelse med at Bulgarien søgte om optagelse i EU, blev den bulgarske politiske elite tvunget til at reagere og træffe foranstaltninger til at forbedre romaernes situation i Bulgarien. Det er sket gennem oprettelse af institutioner, der beskæftiger sig med minoritetsgruppers integration, og ved at bekæmpe romaernes udstødelse af samfundet⁷. Bulgarien havde således vedtaget en række love og forordninger vedrørende romaers forhold inden for områder som uddannelse, bolig, sundhed m.v..

Den bulgarske stat har også deltaget i ”Tiåret for inklusion af romaer 2005 – 2015”. Der er tale om et internationalt initiativ for integration af romaerne, som skal løse problemerne inden for uddannelse, beskæftigelse, sundhed og bolig⁸.

Men der er ikke lavet en specifik plan og metode for gennemførelse og realisering af programmer for ligeværdig integration af romaer i det bulgarske samfund⁹.

Endvidere er integrationspolitikken lavet uden at tage hensyn til den mangfoldighed og forskellighed, der eksisterer inden for roma mindretallet. Der var tale om en integrationspolitik som bevidst var vedtaget på landsplan, mens roma politik burde have fundet sted på regionalt plan, hvor man kunne have taget mere hensyn til de specifikke behov, som romagrupperne havde i de enkelte regioner i landet.

Konklusion

Såvel den bulgarske dybt forankrede sociale afstand til romaerne, og romaernes traditionelle regler spiller en rolle for udviklingen af negative opfattelser af hinanden. Den gensidige mistillid har ikke kun forværret situationen, men har også ansporet til tvivl om, hvorvidt romaerne overhovedet ønsker at bryde mønsteret med social udstødelse, og ønsker at integrere sig i samfundet.

Adskillelsen mellem romaer og størstedelen af befolkningen øges og kan ende med at give yderligere problemer, hvis den ikke håndteres i tide, fordi den kan bruges som legitimering af diskrimination af romaer, som nogle, der fortjener at blive forskelsbehandlet. Der vil sandsynligvis være tale om en langsigtet proces, som vil tage flere generationer, før det kan lykkes at bryde den sociale udstødelse; - men majoritets- og minoritetsgrupper i Bulgarien har intet andet valg end at acceptere hinanden!

I dag er vi meget ofte vidne til socio-økonomiske problemer, der skyldes udelukkelse af marginaliserede grupper i samfundet. Der kan argumenteres for, at verden i dag er i en ”multikulturel krise”, som, - hvis den ikke ofres nok opmærksomhed og håndteres på den rigtige måde, - udvikler sig til et ”multikulturelt sammenbrud”.

Konklusionen er, at den igangværende globaliseringsproces ikke giver os et valg om at overveje, om det er muligt at afskaffe social udstødelse, eller om det er ønskeligt at gennemføre social integration; det er helt klart, at vi har et desperat behov for integration. Alternativet er, at vi kommer

til at være vidne til flere konflikter og mere uro, som vil kunne udvikle sig og ende med vold mod minoriteter eller endda oprud af stater.

Referencer

¹ Council of Europe: Protecting the Rights of Roma

² Tanaka, J., Roma in the Educational System of Bulgaria - a problem analysis, Institute for Educational Policy, Open Society Institute – Budapest, 2000

³ Gypsy Law webpage: <http://larp.com/jahavra/gypsylaw.html> accessed 11th of July 2012

⁴ Marushiakova, E. and Popov, V., The Bulgarian Gypsies – Searching their Place in the Society, *Balkanologie - Revue d'études pluridisciplinaires*, Volume 4, Issue 2, 2000

⁵ Kyuchukov, H., *Essays on the Language, Culture and Education of Roma*, Universitetstryckeriet, Uppsala, Sweden, 2010

⁶ Open Society Institute (OSI), *Roma in Bulgaria, Data Guide*, 2008

⁷ Nancheva, N., What are Norms Good for? Ethnic Minorities on Bulgaria's Way to Europe, *Journal of Communist Studies and Transition Politics*, 2007, Volume 23, Issue 3

⁸ Progress Report, Decade of Roma Inclusion, Government of Bulgaria, 2011

⁹ Amalipe, *The Roma Strategies in Bulgarian in the eve of EU accession*, 2006